

Prečišćeni tekst Zakona o zaštiti dobrobiti životinja obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list Crne Gore", br. 014/08 od 29.02.2008),
2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje ("Službeni list Crne Gore", br. 040/11 od 08.08.2011),
3. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja ("Službeni list Crne Gore", br. 047/15 od 18.08.2015), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O ZAŠTITI DOBROBITI ŽIVOTINJA

("Službeni list Crne Gore", br. 014/08 od 29.02.2008, 040/11 od 08.08.2011, 047/15 od 18.08.2015)

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se prava, obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica za zaštitu dobrobiti životinja koje se uzgajaju ili drže za proizvodnju od nepotrebnog bola, patnje ili povreda, zaštite pri usmrćivanju, klanju i prevozu, pri obavljanju zahvata na životinjama i vršenju eksperimenata, kao i druga pitanja od značaja za dobrobit životinja.

Primjena zakona

Član 2

Ovaj zakon odnosi se na sve životinje, a naročito na:

- 1) životinje koje se uzgajaju i reprodukuju radi proizvodnje hrane, vune, kože, krzna i u druge privredne svrhe (u daljem tekstu: životinje za proizvodnju);
- 2) kućne ljubimce;
- 3) napuštene, izgubljene i opasne životinje;
- 4) životinje u zoološkim vrtovima, prihvatilištima ili odgajalištima;
- 5) životinje u cirkusima i drugim predstavama;
- 6) životinje koje se koriste u eksperimentima.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na embrionalne i fetalne razvojne stadijume životinja.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na gazdovanje lovištima, osim na uzgoj i držanje životinja koje se koriste za pomoć u lovu.

Ovaj zakon ne primjenjuje se na ribolov.

Značenje izraza

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) životinja je svaki kičmenjak, osim čovjeka, koji je u stanju da osjeti bol, patnju, strah i stres;
- 2) životinja za proizvodnju je svaka životinja (uključujući ribe, gmizavce ili vodozemce) koja se uzgaja ili drži u svrhu proizvodnje hrane, vune, kože ili krzna ili u druge proizvodne svrhe;
- 3) životinje čiji opstanak zavisi neposredno od čovjeka su životinje za proizvodnju, eksperimentalne životinje, kućni ljubimci i životinje koje se drže u cirkusima, zoološkim vrtovima, prihvatilištima, odnosno odgajalištima;
- 4) izgubljena životinja je životinja koju je držalac izgubio mimo svoje volje;
- 5) napuštena životinja je životinja koja nema dom ili se nalazi izvan njega, lišena brige i njege držaoca, koju je on svjesno napustio;

- 6) kućni ljubimci su životinje koje se uzgajaju ili odgajaju radi rekreacije, zaštite ili pomoći čovjeku (psi, domaće mačke, egzotične i ukrasne ptice, mali glodari, terarijumske, akvarijumske i druge životinje);
- 7) objekti za prodaju kućnih ljubimaca su radnje u kojima se vrši prodaja kućnih ljubimaca, hrane i opreme za kućne ljubimce;
- 8) objekat za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja je objekat za higijenu i uljepšavanje kože, dlake i noktiju životinja;
- 9) opasna životinja je životinja koja može ugroziti okolinu, odnosno čovjeka zbog svoje naravi ili agresivnosti;
- 10) odgajivačnica za kućne ljubimce je objekat u kojem se kućni ljubimci drže i reprodukuju u komercijalne svrhe;
- 11) sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) je prostor sa objektima u kojem se privremeno ili trajno smještaju pronađene (napuštene i izgubljene) životinje na daljnju brigu i moguće udomljavanje;
- 12) pansion za kućne ljubimce je mjesto sa objektima u kojem držalac, uz novčanu naknadu, privremeno smješta kućnog ljubimca;
- 13) radne životinje su životinje koje se koriste za pomoć čovjeku (psi koji služe za čuvanje lica i imovine, pomoć osobama sa invaliditetom, u lovu, konji i druge životinje kojima se čovjek služi);
- 14) službene životinje su životinje koje su obučene i koriste se za obavljanje poslova pojedinih državnih organa (službeni konji i psi);
- 15) strane (alohtone) životinjske vrste su životinjske vrste koje žive u ekološkom sistemu različitom od sistema iz kojeg potiču;
- 16) eksperimentalna životinja je svaki živi kičmenjak, osim čovjeka, beskičmenjaci, njihovi razvojni oblici, namijenjena za izvođenje eksperimenta;
- 17) eksperiment je svaki zahvat ili postupak na životinjama koji se obavlja u naučno istraživačke ili obrazovne svrhe kojim se životinji može prouzrokovati bol, patnja, trajne povrede ili smrt;
- 18) zoološki vrt je prostor sa objektima gdje se drže, odnosno reprodukuju domaće i divlje životinje, radi očuvanja ugroženih vrsta i prikazivanja javnosti najmanje sedam dana godišnje u svrhu unapređenja biološkog obrazovanja i vaspitanja čovjeka;
- 19) cirkusi su predstave sa životinjama koje organizuju pravna ili fizička lica u kojima učestvuju životinje, radi zabave publike;
- 20) vlasnik odnosno držalac životinja je pravno ili fizičko lice ili lice koje je odgovorno ili zaduženo za životinje, stalno ili privremeno;
- 21) prevoznik je svako pravno ili fizičko lice koje obavlja prevoz životinja za svoj račun ili za račun drugog lica;
- 22) prevoz je kretanje životinja jednim ili više prevoznih sredstava uključujući utovar, istovar, pretovar i odmor životinja dok se ne završi istovar životinja u mjestu odredišta;
- 23) prevozna sredstva su drumska i željeznička vozila, brodovi i avioni (vazduhoplovi) koja se koriste za prevoz životinja;
- 24) pratilac životinje je lice koje prati životinju tokom prevoza i koje je direktno odgovorno za dobrobit životinja koje prati;
- 25) pažnja dobrog domaćina je obezbjeđivanje uslova životinji koji zadovoljavaju njene životne potrebe (dovoljne količine kvalitetne hrane i vode, prostora za kretanje, odmor i zaklon, odgovarajuće mikroklimatske i higijenske uslove života, očuvanje fizičke, psihičke i genetske cjelovitosti, preduzimanje i sprovođenje preventivnih, dijagnostičkih, higijenskih, terapijskih i drugih mjera radi očuvanja zdravstvenog stanja životinje, sprječavanje nastanka povreda, bolesti različitih uzroka, stresa, bola, patnje, straha i smrti);
- 26) dobra veterinarska praksa (u daljem tekstu: DVP) su standardi etičkog i profesionalnog ponašanja veterinarara;
- 27) zahvat je svaka intervencija koja se sprovodi na životinji kojim se sprečavaju ili liječe bolesti i povrede, odnosno mijenja fizička, psihička ili genetička cjelovitost životinje;
- 28) analgezija je postupak smanjenja ili isključenja osjećaja bola kod životinja, koji se sprovodi analgeticima, bez gubitka svijesti;

- 29) anestezija je postupak isključenja osjećaja bola kod životinje koji se sprovodi lokalnim ili opštim anestheticima;
- 30) omamljivanje je bilo koji namjerni postupak koji dovodi do gubitka svijesti i osjetljivosti na bol, uključujući i postupak koji dovodi do trenutne smrti;
- 30a) mučenje životinja jeste svako postupanje ili nepostupanje sa životinjama kojim se namjerno ili iz nehata izaziva bol, patnja, strah, stres, povreda, narušava genetska cjelovitost životinje i izaziva smrt i to:
- fizičko mučenje životinje kojim se narušava fizička cjelovitost oštećenjem tkiva i organa, kao što je: batinanje, šutiranje, bičevanje, seksualno nasilje, prisiljavanje na rad ili obuku koji prevazilaze izdržljivost životinje, neodgovarajući načini hvatanja i obuzdavanja, sprovođenje intervencija i eksperimenata na životinjama suprotno odredbama ovog zakona i svjesno reprodukovanje jedinki koje pate od naslednih bolesti, ako se ono ne vrši u eksperimentalne svrhe u skladu sa zakonom;
  - psihičko mučenje životinje kojim se narušava njena psihička cjelovitost i koje može izazvati ili izaziva poremećaje u ponašanju i to: onemogućavanje životinji da zadovolji svoje osnovne potrebe u ponašanju, da iskoristi prostor za odmor i zaklon, razjarivanje životinje primjenom fizičke sile, drugim životinjama ili nadražajima koji joj nijesu svojstveni, nanošenje straha, patnje i prouzrokovanje osjećaja nesigurnosti, kao i sprječavanje životinje da uspostavi socijalnu vezu sa životinjama iste vrste;
- 31) usmrćivanje je bilo koji namjerni postupak koji dovodi do smrti životinje;
- 32) klanje je usmrćivanje životinja namijenjenih za ishranu ljudi;
- 33) religijski obred je niz postupaka koji se odnose na klanje životinja, u skladu sa pravilima religije;
- 34) putovanje je cjelokupan prevoz životinja od mjesta polaska do mjesta odredišta, uključujući istovar, smještaj i utovar koji se obavlja na usputnim mjestima tokom putovanja.

II. ZAŠTITA DOBROBITI ŽIVOTINJA

Briga o životinjama

Član 4

Pravo držanja životinja ima svako lice koje ispunjava uslove za zaštitu života i dobrobiti životinja, u skladu sa ovim zakonom.

Svako lice je obavezno da se stara o životinjama, a naročito o životinjama čiji opstanak zavisi neposredno od njega.

Držalac životinje dužan je da postupa prema životinji sa pažnjom dobrog domaćina i da životinji obezbijedi životne uslove koji odgovaraju njenoj vrsti, rasi, polu, starosti kao i fizičkim, biološkim i proizvodnim specifičnostima, osobinama u ponašanju, odnosno zdravstvenom stanju životinje.

Držalac životinje odgovoran je za život i dobrobit životinje, kao i za štetu koju ona može nanijeti drugim licima ili životinjama.

Držalac životinje dužan je da spriječi životinju da ugrozi život, bezbjednost ili imovinu drugog lica, odnosno život i bezbjednost druge životinje.

Obaveza pružanja pomoći

Član 5

Lice koje povrijedi životinju mora joj pružiti pomoć, a ukoliko nije u mogućnosti da samo pruži pomoć, dužno je da obezbijedi pružanje pomoći životinji.

Držalac životinja dužan je obezbijediti veterinarsku pomoć u slučaju povrede, bolesti i otežanog porođaja životinje.

Zabrana mučenja i ubijanja životinja

Član 6

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja, "Sl. list CG", br. 47/15)

Mučenje životinja

Član 7

Briše se. (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti dobrobiti životinja, "Sl. list CG", br. 47/15)

Zabranjeni postupci radi zaštite životinja

Član 8

Zabranjeno je:

- 1) napuštati domaću životinju, kućnog ljubimca ili uzgojenu divlju životinju i druge životinje koje se drže pod nadzorom;
- 1a) mučiti životinju;
- 2) usmrćivanje životinja, osim u slučajevima i na način propisan ovim zakonom;
- 3) uzgajati životinje na način da trpe bol, patnju i strah i namjerno ih povređivati;
- 4) povećavati agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama;
- 5) huškati životinje na druge životinje ili čovjeka ili ih dresirati na agresivnost, osim pri dresuri službenih pasa pod vođstvom osposobljenih osoba;
- 6) obučavati životinje za borbe, organizovati borbe životinja ili borbe između životinja i ljudi, učestvovati u njima, posjećivati ih, oglašavati i organizovati kladenje i učestvovati u kladenju;
- 7) davati žive životinje kao nagrade u igrama na sreću;
- 8) koristiti tehničke uređaje, pomoćna sredstva ili naprave kojima se u obliku kazne utiče na ponašanje životinja, uključujući bodljikave ogrlice ili sredstva za dresuru upotrebom električne struje ili hemijskih materija, osim pri dresuri službenih i lovačkih pasa, u skladu sa zakonom;
- 9) organizovati trke pasa na tvrdim podlogama;
- 10) davati stimulanse ili druge nedopuštene materije životinjama kako bi se poboljšao njihov nastup na sportskim takmičenjima i na predstavama;
- 11) koristiti nedopuštene stimulanse i materije u svrhu bržeg rasta i prirasta životinja;
- 12) koristiti životinje za cirkuske i druge predstave, filmska i televizijska snimanja, reklamne poruke ili oglašavanja, izložbe ili takmičenja, ukoliko se pri tome prisiljava na neprirodno ponašanje ili se kod životinja izaziva bol, patnja, povreda ili strah;
- 13) prisiljavati životinje na ponašanje koje kod njih izaziva bol, patnju, povredu ili strah, odnosno navikavanje životinje na neprirodne oblike ponašanja;
- 14) izlagati životinje nepovoljnim temperaturama i vremenskim uslovima, suprotno zoohigijenskim standardima za pojedinu vrstu ili nedostatku kiseonika;
- 15) davati životinjama hranu ili materije čije uzimanje uzrokuje bol, patnju, povrede, strah ili smrt;
- 16) prisiljavati životinje na uzimanje određenih materija ili hrane, ukoliko to ne odredi veterinar u veterinarsko-zdravstvene svrhe ili ako nije naučno opravdano;
- 17) zanemarivati životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu;
- 18) živim životinjama odsijecati osjetljive dijelove tijela, osim u svrhu zaštite zdravlja životinja, u zootehničke ili eksperimentalne svrhe;
- 19) upotrebljavati nedopuštene zamke za hvatanje životinja;
- 20) hraniti životinje drugim živim životinjama, osim ako je to neizbježno ili je to jedini način za ishranu te životinje;
- 21) upotrebljavati žive životinje kao mamce u lovu ili za obuku životinja;
- 22) ograničavati kretanje životinjama na način koji im uzrokuje bol, patnju, povrede ili strah;
- 23) omamljivati, klati ili ubijati životinje u ritualne svrhe;
- 24) pustiti u divljinu reprodukovanu, odnosno pripitomljenu divlju životinju ako prethodno nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru, u skladu sa zakonom;
- 25) reprodukovati životinje sa naslednim poremećajima koji ugrožavaju njenu dobrobit ili dobrobit njenog potomstva, osim u slučaju izazvanih mutacija, u skladu sa ovim zakonom, kao i reprodukcija životinja koje nijesu dostigle polnu zrelost;

26) podvrgavanje, omogućavanje ili dopuštanje podvrgavanja životinje intervenciji, koja se sprovodi bez stučne brige i humanosti i suprotno pravilima dobre veterinarske prakse.

Uslove i način dresure službenih pasa i konja propisuje ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove u saradnji sa ministarstvom nadležnim za odbranu i ministarstvom nadležnim za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo).

III. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI OBAVLJANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE I ZOOTEHNIČKIH ZAHVATA

Član 9

Zahvat na životinji kojim se narušava fizička, psihička, odnosno genetska cjelovitost životinje može obavljati samo veterinar, a u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe i ovlašćeni naučni radnik, u skladu sa ovim zakonom.

Hirurški i zootehnički zahvati na životinjama, osim u slučajevima iz stava 3 ovog člana, moraju se obavljati uz primjenu anestezije, a u postoperativnom toku analgezije, u skladu sa pravilima veterinarske struke.

Zahvati na životinjama bez upotrebe anestezije mogu se obavljati u sljedećim slučajevima:

- 1) ako anestezija može izazvati smrt životinje;
- 2) pri obilježavanju životinja;
- 3) pri sprovođenju određenih dijagnostičkih postupaka-ispitivanja u skladu sa pravilima struke;
- 4) ako anestezija prouzrokuje veći bol nego što ga izaziva sam zahvat;
- 5) ako je kontraindikovana eksperimentalnim rezultatima koji se eksperimentom žele utvrditi.

Zahvati i postupci vezani za zahvate na životinjama koje obavlja veterinar moraju biti u skladu sa dobrom veterinarskom praksom (DVP).

Zabrana izvođenje zahvata na životinjama

Član 10

Zabranjeno je obavljati zahvate na životinjama radi promjene spoljašnjosti ili identiteta životinje, prikrivanja tjelesnih mana i starosti, odnosno vršiti djelimičnu ili potpunu amputaciju pojedinih dijelova životinjskog tijela, a naročito:

- 1) sječenje i skraćivanje repa kod svih životinja, osim kod prasadi mlađih od osam dana;
- 2) sječenje ušne školjke;
- 3) odstranjivanje glasnih žica (devokalizacija);
- 4) sječenje kandži sa člancima prstiju i uklanjanje otrovnog zuba;
- 5) bolno potkivanje kopitara;
- 6) skraćivanje kljuna živini, osim ako se vrši sa namjerom da se spriječe veći gubici i oboljenja pri držanju, odnosno reprodukciji;
- 7) kastracija ovnova sa elastičnim prstenom;
- 8) intervencije na polnim organima mužjaka, osim kastracije;
- 9) žigosanje ovaca i goveda;
- 10) sječenje jezika teladima;
- 11) sječenje rogova teladima i jaradima;
- 12) onesposobljavanje pjetlova da se oglašavaju kukurikanjem;
- 13) intervencije na živini koje ih sprječavaju da koriste krila, osim skraćivanje krilnih pera;
- 14) kojima se kod živine utiče na slabljenje vida.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, zahvati na životinjama mogu se obavljati u sljedećim slučajevima:

- 1) radi zdravstvene zaštite, odnosno sprječavanja ugrožavanja života i dobrobiti životinje;
- 2) u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe, u skladu sa zakonom;
- 3) radi kontrole populacije životinja (sterilizacija);
- 4) radi obilježavanja napuštenih životinja, zasijecanjem ušne školjke;

- 5) u zootehničke svrhe ukoliko se takvim postupkom sprječava bol, patnja i samopovređivanje životinja ili povređivanje drugih životinja i iz sigurnosnih razloga.

IV. ZAŠTITA ŽIVOTINJA ZA PROIZVODNJU PRI DRŽANJU I UZGOJU

Obaveze držaoca životinja

Član 11

Držalac životinja dužan je da obezbijedi životinjama:

- 1) hranu i vodu prema njihovim fiziološkim potrebama;
- 2) njegu i zdravstvenu zaštitu;
- 3) smještaj u objekat sa dovoljno svjetlosti, toplote i prostora;
- 4) higijenu prostora;
- 5) zaštitu od uticaja vremenskih prilika i prirodnih neprijatelja.

Životinje koje privremeno ili trajno nijesu smještene u objektima moraju biti zaštićene od nepovoljnih vremenskih uslova i drugih opasnosti za zdravlje i život.

Držalac životinje ne može biti lice mlađe od 16 godina i njemu se ne može prodati ili pokloniti životinja.

Ukoliko lice mlađe od 16 godina posjeduje životinju, držalac životinje smatra se roditelj ili staratelj tog lica.

Životinje koje se drže zatvorene držalac je dužan obilaziti, najmanje jednom dnevno.

Izgradnja i oprema objekata

Član 12

Materijal koji se koristi za izgradnju objekata i oprema u objektima sa kojima životinje dolaze u dodir ne smiju biti opasni za životinje i djelovati štetno na njihovo zdravlje i moraju biti izgrađeni tako da se mogu lako čistiti, prati, a po potrebi i dezinfikovati.

Objekti i prostori za smještaj životinja i oprema moraju biti izgrađeni tako da nemaju oštih uglova, ivica ili izbočina koji bi mogli povrijediti životinje.

Automatska i mehanička oprema koja se koristi za držanje životinja mora se redovno kontrolisati, najmanje jednom dnevno.

Bliže uslove koje moraju ispunjavati objekti i oprema za držanje i uzgoj životinja za proizvodnju i način držanja propisuje Ministarstvo.

Kretanje životinja

Član 13

Životinje moraju imati na raspolaganju prostor koji odgovara njihovim fiziološkim i etološkim potrebama.

Životinji kojoj je uskraćena sloboda kretanja mora se obezbijediti smještajni prostor u kojem bez teškoće može da legne i ustane, ispruži prednje i zadnje noge tj. slobodno se protegne i da se na istoj površini i u istom prostoru, bez savijanja trupa i glave, može slobodno okrenuti u stajaćem i u ležećem položaju oko svoje uzdužne ose.

Hranjenje i napajanje

Član 14

Životinje moraju imati pristup dovoljnim količinama vode odgovarajućeg kvaliteta u skladu sa njihovim potrebama.

Objekti u kojima se drže životinje moraju biti opremljeni tako da životinje mogu uzimati hranu i vodu na način primjeren njihovoj vrsti.

Prostor u objektu i oprema za hranjenje i napajanje mora se redovno održavati, odnosno čistiti.

Njega u slučaju bolesti ili povrede

Član 15

Držalac životinje dužan je oboljele ili povrijeđene životinje smjestiti u skladu sa njihovim potrebama, a ukoliko je neophodno i u posebne prostorije ili objekte i obezbjediti im veterinarsko-zdravstvenu zaštitu.

Za životinje se mora brinuti dovoljan broj osposobljenih lica ili lica koja posjeduju jednako vrijedno iskustvo.

Primjena

Član 15a

Određbe čl. 11 do 15 ovog zakona ne primjenjuju se na:

- 1) životinje koje žive u divljini;
- 2) životinje namijenjene za upotrebu na takmičenjima, izložbama, kulturnim ili sportskim događajima ili aktivnostima;
- 3) životinje za oglede ili laboratorije;
- 4) beskičmenjake.

V. ZAŠTITA ŽIVOTINJA PRI USMRĆIVANJU I KLANJU

Zaštita životinja pri usmrćivanju

Član 16

Životinja se može usmrtiti samo iz opravdanih razloga i pod određenim okolnostima.

Usmrćivanje životinja se može sprovesti, ako:

- 1) liječenje životinja traje dugo, a ishod liječenja je neizvjestan;
- 2) životinji zbog starosti otkazuju osnovne životne funkcije;
- 3) je neizlječivo bolesna, povrijeđena, tjelesno deformisana ili na drugi način patološki onesposobljena tako da oporavak životinje nije moguć i život za nju predstavlja izvor stalnog bola, patnje, straha i stresa;
- 4) se sprečava širenje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti u skladu sa zakonom;
- 5) je životinja opasna za okolinu, odnosno ne može se prilagoditi uslovima u zatočeništvu, a njeno puštanje na slobodu predstavlja opasnost za ljude, druge životinje i životnu sredinu;
- 6) se sprovodi radi suzbijanja štetočina, a na drugi način se ne može sprovesti;
- 7) je potrebno radi održavanja prirodne ravnoteže u lovištu, u skladu sa zakonom;
- 8) je potrebno obezbjediti proizvode životinjskog porijekla za ishranu ljudi i druge privredne svrhe;
- 9) se koristi u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe, u skladu sa ovim zakonom.

Zabranjeno je usmrćivati životinje:

- 1) primjenom fizičke sile - gušenjem, davljenjem, batinanjem i sl.;
- 2) upotrebom otrovnih supstanci ili lijekova koji nijesu namijenjeni za te svrhe prema uputstvu proizvođača;
- 3) primjenom električne struje na način koji ne dovodi do trenutnog gubitka svijesti;
- 4) usmrćivanjem motornim vozilima;
- 5) upotrebom oružja, osim u slučajevima utvrđenim zakonom;
- 6) drugim sličnim metodama;
- 7) u ritualne svrhe.

Životinje se ne smiju usmrćivati na javnim mjestima, osim u lovištima u skladu sa zakonom, kada je neophodno da se životinja liši nepotrebnog bola i patnje, a njen oporavak, uslijed povreda i zdravstvenog stanja, nije moguć i radi spriječavanja širenja, suzbijanja i iskorjenjivanja zaraznih bolesti.

Životinje može usmrtiti samo veterinar ili veterinarski tehničar pod nadzorom veterinara, osim u slučajevima:

- usmrćivanja - klanja životinja koje se uzgajaju i drže radi proizvodnje hrane;
- usmrćivanja životinja u svrhu obrazovanja i izvođenja eksperimenta;
- suzbijanja štetočina;
- usmrćivanja životinja koje trpe neotkloniv bol.

Usmrćivanje se vrši na način kojim se obezbjeđuje potpuni gubitak svijesti ili trenutna smrt.

Usmrćivanje životinja obavlja se uz prethodno omamljivanje, poslije kojeg slijedi postupak koji prouzrokuje sigurnu smrt bez mogućnosti oporavka životinje.

Usmrćivanje životinja suprotno ovom članu smatraće se mučenjem životinja.

Usmrćivanje životinja vrši se sredstvima posebne namjene.

Postupanje sa životinjom koja trpi neotkloniv bol

Član 17

Držalac bez odlaganja mora usmrtiti životinju koja trpi jak i neotkloniv bol koji je nastupio kao posljedica više sile.

Zaštita životinja za proizvodnju pri usmrćivanju i klanju

Član 18

Prilikom klanja životinja za proizvodnju mora se prije iskrvavljenja izvršiti omamljivanje kojim se prouzrokuje trenutni gubitak svijesti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, životinje za proizvodnju se mogu klati bez prethodnog omamljivanja u slijedećim slučajevima:

- 1) klanje živine i kunića u domaćinstvu za sopstvenu upotrebu, na način i sredstvima koja dovode do trenutne smrti;
- 2) prinudnog klanja radi prekida patološkog stanja životinje koje može dovesti do uginuća, zbog teških povreda nastalih usljed nesreće ili iz drugih zdravstvenih razloga, ako nema uslova za omamljivanje;
- 3) obredno klanje.

Bliže uslove za zaštitu životinja za proizvodnju pri klanju, način i sredstva za omamljivanje i usmrćivanje životinja, kao i način osposobljavanja lica iz člana 20 stav 6 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Omamljivanje životinja

Član 19

Omamljivanjem se životinje moraju dovesti u stanje gubitka svijesti i u tom stanju zaklati.

Omamljivanje se ne smije vršiti ako nije moguće odmah nakon omamljivanja životinje zaklati -iskrvariti.

Životinje koje služe za proizvodnju krzna usmrćuju se nakon omamljivanja, bez klanja.

Zabranjena je upotreba sredstava (bodež, čekić, sjekira i sl.) i primjena postupaka za omamljivanje kojima se životinjama nanosi nepotreban bol, patnja, povreda i strah.

Postupanje sa životinjama u klanici

Član 20

Istovar životinja i kretanje životinja unutar kruga klanice mora se obaviti na način da se životinje poštede uznemirenosti, straha, patnji i bolova, uz upotrebu odgovarajuće opreme.

Životinje se nakon istovara moraju smjestiti u odgovarajuće prostore ili prostorije za smještaj životinja tako da su zaštićene od nepovoljnih klimatskih prilika i mora im se obezbjediti dovoljna količina vode za napajanje.

Životinje koje nijesu zaklane u roku od 12 sati od njihovog dolaska na klanicu moraju se hraniti umjerenim količinama hrane u odgovarajućim intervalima.

Životinje se moraju omamiti neposredno prije klanja.

Prilikom sputavanja životinja ne smiju se koristiti sredstva koja prouzrokuju bol i patnju, odnosno ne smiju im se vezati zadnje noge, kačiti životinje prije omamljivanja, odnosno prije iskrvarenja u slučaju obrednog klanja i sl., osim živine i zečeva koji se mogu okačiti radi klanja, pod uslovom da se nakon kačenja odmah omame.

Premještanje, smještaj i brigu o životinjama u klanici, sputavanje, omamljivanje i klanje ili usmrćivanje životinja mogu obavljati samo osposobljena lica.

Automatska i mehanička oprema-sredstva za istovar, sputavanje, omamljivanje, usmrćivanje-klanje životinja mora se redovno održavati i kontrolisati.

Član 21

Zabranjeno je:

- 1) životinju klati ako nije izvršen veterinarski pregled prije klanja;
- 2) klanje ako životinja nije omamljena na propisan i stručan način, osim u slučaju obrednog klanja ili ako je životinja u agoniji;
- 3) nastaviti obradu zaklanih životinja ako iskrvarenje nije u potpunosti završeno.

VI. ZAŠTITA KUĆNIH LJUBIMACA

Član 22

Držalac kućnog ljubimca dužan je da kućnom ljubimcu obezbijedi udoban smještaj, brigu i njegu u skladu sa vrstom, rasom, polom, starosti, fizičkim i biološkim specifičnostima i potrebama u ponašanju i zdravstvenim stanjem životinje.

Držalac kućnih ljubimaca dužan je da obezbijedi kontrolu razmnožavanja i da brine o mladunčadima kućnih ljubimaca, a u slučaju nekontrolisanog razmnožavanja kada ne želi ili nije u mogućnosti da brine o mladunčadima, dužan je da snosi troškove njihovog zbrinjavanja.

Držalac kućnog ljubimca dužan je da ukloni izmet svog kućnog ljubimca sa javnih površina.

Član 23

Uzgoj kućnih ljubimaca namijenjenih reprodukciji u komercijalne svrhe sa tri i više rasplodnih ženki može se vršiti u odgajivačnicama koje ispunjavaju uslove u pogledu objekta, opreme i uslove neophodne za zaštitu dobrobiti životinja.

Obuka pasa može se vršiti u objektima koji ispunjavaju propisane uslove.

Ispunjenost uslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje organ uprave nadležan za poslove veterinarstva (u daljem tekstu: organ uprave).

Organ uprave vodi registar odgajivačnica i objekata za obuku pasa iz st. 1 i 2 ovog člana.

Bliže uslove iz st. 1 i 2 ovog člana i način vođenja registra iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita kućnih ljubimaca u objektima za prodaju i objektima za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja

Član 24

Prodaja kućnih ljubimaca i eksterijerno uljepšavanje može se vršiti u objektima koji ispunjavaju veterinarsko - sanitarne uslove i uslove neophodne za zaštitu dobrobiti životinja.

Organ uprave vodi registar objekata za prodaju kućnih ljubimaca i objekata za eksterijerno uljepšavanje i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 1 ovog člana.

U objektima za prodaju kućnih ljubimaca i objektima za higijenu i eksterijerno uljepšavanje životinja mora biti zaposleno lice osposobljeno za brigu o životinjama.

U objektima za prodaju kućnih ljubimaca zaposleno lice je dužno da izdaje pisano uputstvo o načinu držanja životinja koje prodaje i da vodi evidenciju o licima kojima su životinje prodane.

Prodaja kućnih ljubimaca zabranjena je licima mlađim od 16 godina bez saglasnosti roditelja ili staratelja.

Životinje za prodaju moraju poticati iz registrovanih objekata ili od registrovanih držalaca.

Bliže uslove iz stava 1 ovog člana, način vođenja registra iz stava 2 ovog člana i način osposobljavanja lica iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca)

Član 25

Držalac izgubljenog kućnog ljubimca dužan je nestanak prijaviti skloništu za napuštene životinje.

Lice koje nađe napuštenu ili izgubljenu životinju (kućnog ljubimca) dužno je obavijestiti sklonište za napuštene životinje.

Troškove smještaja u skloništu plaća držalac životinja ako je poznat ili se naknadno utvrdi.

Pronađena divlja životinja može se predati najbližem lovačkom društvu radi njenog vraćanja u prirodu ili najbližem zoološkom vrtu koji je opremljen za njeno smještanje. Ukoliko zoološki vrt nije u mogućnosti da primi životinju, životinja se može usmrtniti.

Ako je pronađena zaštićena vrsta divlje životinje, obavještava se organ nadležan za zaštitu prirode.

Privremeni smještaj kućnih ljubimaca

Član 26

Privremeni smještaj kućnih ljubimaca su pansioni i skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce).

Pansioni i skloništa mogu osnivati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir.

Objekti za privremeni smještaj kućnih ljubimaca iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati veterinarsko-sanitarne uslove.

U objektima iz stava 1 ovog člana mora biti zaposleno lice osposobljeno za brigu o životinjama.

U objektima za privremeni smještaj mora se obezbijediti zdravstvena zaštita životinja.

O korišćenju usluga pansiona zaključuje se ugovor u pisanoj formi između davaoca usluga i korisnika.

Korisnik je obavezan da prije početka korišćenja usluga pansiona podnese na uvid potvrdu o zdravstvenom stanju i o vakcinaciji kućnog ljubimca.

Organ uprave vodi registar objekata za privremeni smještaj i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana.

Bliže uslove koje moraju ispunjavati pansioni i skloništa iz stava 3 ovog člana, način osposobljavanja lica iz stava 4 ovog člana i način vođenja registra propisuje Ministarstvo.

Osnivanje skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce)

Član 27

Sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) dužno je da:

- 1) prima prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama;
- 2) organizuje samostalno ili u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih životinja do skloništa;
- 3) preuzme napuštenu i izgubljenu životinju i obezbijedi joj smještaj;
- 4) obezbijedi veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja;
- 5) traži držaoce napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca ili udomljava kućne ljubimce;
- 6) vodi evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju.

Ukoliko držalac kućnog ljubimca nije podnio zahtjev za njegovo vraćanje u roku od 15 dana od dana prijema u sklonište, kućni ljubimac se može udomiti.

Lice koje udomi pronađenu životinju dužno je potpisati izjavu o udomljavanju.

Ako se kućni ljubimac u roku od 30 dana od dana smještanja u sklonište ne udomi ili ne zbrine na drugi način može se usmrtniti.

Način vođenja evidencije iz stava 1 tačka 6 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Podaci iz evidencije su javni.

Uslove i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja propisuje nadležni organ lokalne samouprave.

Član 28

Ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) u skladu sa članom 26 stav 2 ovog zakona, njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama.

Sakupljanje napuštenih i izgubljenih životinja organizuju i finansiraju jedinice lokalne samouprave.

Opasne životinje

Član 29

Opasna životinja može se držati samo ako ne ugrožava život ljudi i drugih životinja i njihovu tjelesnu cjelovitost.

Na objektima, odnosno mjestima u kojima se drži opasna životinja mora se istaći upozorenje, odnosno vidljiv znak koji ukazuje na opasnost.

Zabranjeno je reprodukovati opasne životinje.

Opasni psi se mogu izvoditi na javna mjesta samo vezani i pod neposrednim i neprestanim nadzorom držaoca.

Zabranjeno je licima mlađim od 16 godina da izvode opasne pse na javna mjesta.

Uslove i način držanja opasnih pasa i drugih opasnih životinja propisuje Ministarstvo.

VII. ZAŠTITA ŽIVOTINJA TOKOM PREVOZA

Član 30

Utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja mora se obaviti na način kojim se neće kod životinja prouzrokovati bol, povreda, nepotrebna patnja ili smrt.

Tokom utovara, pretovara, istovara i prevoza životinje se ne smiju lišavati osnovnih fizioloških potreba.

Zabranjen je prevoz životinja:

- 1) koje nijesu sposobne za prevoz - visokogavidne ženke u zadnjih 10% razdoblja od ukupnog trajanja gravidnosti i ženke u prvih sedam dana nakon porođaja, osim ako je potrebna hitna veterinarska pomoć, novorođene životinje kod kojih pupčana vrpca nije sasvim zacijeljena, bolesne ili povrijeđene životinje, osim ako je prevoz neophodan radi liječenja, prinudnog klanja, odnosno prinudnog lišavanja života životinje;
- 2) u nepokrivenim prevoznim sredstvima, boksevima, kontejnerima i drugoj opremi u kojoj životinje nijesu zaštićene od štetnog uticaja vremenskih prilika i razlika u klimatskim uslovima;
- 3) u toplim mjesecima, u zatvorenim prevoznim sredstvima, boksevima, kontejnerima i drugoj opremi, ako u toku prevoza nije obezbijeđeno adekvatno provjetranje;
- 4) koje su osjetljive na temperaturne razlike, ako u toku prevoza nije obezbijeđena odgovarajuća stalna temperatura;
- 5) ako prevozno sredstvo ne ispunjava propisane uslove;
- 6) ako nije obezbijeđena minimalna propisana podna površina i visina, primjerena vrsti i starosti životinje i trajanju putovanja;
- 7) ako je smještaj u prevoznom sredstvu takav da su moguće povrede ili ispadanje životinje iz prevoznog sredstva;
- 8) ako u toku prevoza ne može da se obezbijedi napajanje i hranjenje, prva pomoć i veterinarsko zbrinjavanje bolesnih i povrijeđenih životinja;
- 9) koje spadaju u grupu vodenih životinja ako nije obezbijeđena dovoljna količina vode optimalne temperature, koncentracije kiseonika i hrana;
- 10) košnica sa pčelama, ako nije obezbijeđeno odgovarajuće provjetranje;
- 11) ako se zajedno sa životinjama prevoze materije koje su štetne po njihovo zdravlje;
- 12) kojima veterinarski inspektor, odnosno ovlašćeni veterinar nije izdao odobrenje za prevoz;
- 13) kontejnerima koji nijesu označeni, a kod kojih se po osobinama jasno ne raspoznaje da se u njemu prevoze životinje.

Prevoz životinja suprotno stavu 1 ovog člana smatra se mučenjem životinja.

Uslovi prevoza

Član 31

Prevoznim sredstvima mora se upravljati na način da se izbjegne povreda i patnja životinja i zaštititi njihova sigurnost.

Uređaji i oprema za utovar i istovar životinja moraju se održavati i koristiti na način da se izbjegne bol, patnja i povređivanje životinja i da se zaštititi njihova sigurnost.

Životinje se tokom prevoza moraju redovno kontrolisati.

Kontejner kojim se prevoze životinje mora se obilježiti ako nije jasno vidljiv spolja.

Prevoznik je dužan da prije početka prevoza sačini plan puta koji se mora nalaziti u vozilu tokom prevoza.

Obaveze prevoznika

Član 32

Prevoz životinja mogu obavljati privredna društva i preduzetnici registrovani za tu djelatnost (u daljem tekstu: prevoznik).

Prevoz životinja može se vršiti prevoznim sredstvima koja ispunjavaju veterinarsko-sanitarne uslove.

Organ uprave vodi registar prevoznika i utvrđuje ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana.

Prevoznik je dužan:

- 1) tokom prevoza preduzeti sve mjere kako bi se što je više moguće skratilo trajanje prevoza;
- 2) da obezbijedi lice koje je osposobljeno (u daljnjem tekstu: pratilac životinja) za brigu o dobrobiti životinja tokom prevoza.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, prevoz životinja za sopstvene potrebe mogu obavljati poljoprivrednici sopstvenim prevoznim sredstvima u sljedećim slučajevima:

- u slučaju sezonskog preseljavanja životinja u druga klimatska područja;
- na udaljenost do 50 km od svog gazdinstva.

St. 1, 2, 3 i 4 ovog člana i stav 5 člana 31 ovog zakona ne odnose se na prevoz kućnih ljubimaca sopstvenim prevoznim sredstvom i prevoz životinja zbog pružanja veterinarsko-zdravstvenih usluga i prevoz životinja koji nijesu namjenjene za komercijalne svrhe.

Odredbe stava 1 i stava 4 tačka 2 ovog člana i člana 31 stav 5 ovog zakona ne primjenjuju se na lica koja prevoze životinje na udaljenosti do 65 km, računajući od mjesta polaska do mjesta odredišta.

Bliže uslove za obavljanje prevoza životinja koje mora ispunjavati prevoznik, prevozna sredstva, sadržaj plana puta iz člana 31 ovog zakona i način osposobljavanja pratioca životinja propisuje Ministarstvo.

VIII. USLOVI DRŽANJA ŽIVOTINJA U ZOOLOŠKIM VRTOVIMA, PRIHVATILIŠTIMA, ODNOSNO ODGAJALIŠTIMA

Član 33

Zoološki vrt, prihvatilište, odnosno odgajalište divljih životinja mogu osnivati privredna društva, preduzetnici i druga pravna lica ako imaju:

- objekte, prostor, opremu i zaposlen dovoljan broj lica za držanje, odnosno reprodukciju divljih životinja;
- program održavanja zoološkog vrta sa listom vrsta životinja, potrebnim finansijskim sredstvima i planovima zbrinjavanja eventualnog potomstva;
- plan zbrinjavanja životinja u slučaju njegovog zatvaranja ili elementarnih nepogoda.

Divlje životinje u zoološkim vrtovima mogu se držati samo u objektima koji ispunjavaju veterinarsko-sanitarne uslove.

Ispunjenost uslova iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje organ uprave rješenjem.

Uz zahtjev za utvrđivanje ispunjenosti uslova iz st. 1 i 2 ovog člana prilaže se i saglasnost organa nadležnog za zaštitu prirode.

Zoološki vrt koji ispunjava uslove iz st. 1 i 2 i ovog člana upisuje se u registar koji vodi organ uprave.

Bliže uslove iz st. 1 i 2 i način vođenja registra iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita životinja u zoološkim vrtovima, prihvatilištima, odnosno odgajalištima

Član 34

Zoološki vrt mora obezbijediti:

- smještajni prostor i opremu za držanje, odnosno reprodukciju divljih životinja koji zadovoljavaju osnovne potrebe svake životinjske vrste;
- primjerenu hranu i vodu prema fiziološkim potrebama;
- veterinarsko-zdravstvenu zaštitu;

- humani odnos zaposlenog osoblja prema životinjama;
- zaštitu životinja od posjetilaca, odnosno zaštitu posjetilaca od životinja.

U slučaju prestanka rada zoološkog vrta, zoološki vrt je dužan da životinje preda drugom zoološkom vrtu koji ispunjava uslove za držanje životinja u pogledu zaštite utvrđene ovim zakonom.

Ukoliko ne postoji mogućnost zbrinjavanja životinja u skladu sa stavom 2 ovog člana ili na drugi način životinje se moraju usmrtniti.

Životinje odgojene u zoološkom vrtu se mogu razmjenjivati između zooloških vrtova uz saglasnost organa uprave.

Zoološki vrt dužan je voditi evidenciju o smještenim, prodatim, razmijenjenim ili poklonjenim životinjama.

Troškove zbrinjavanja životinja iz stava 3 ovoga člana snosi zoološki vrt, prihvatilište, odnosno odgajalište.

Način vođenja evidencije iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštita životinja koje se koriste za cirkuske i druge predstave sa životinjama

Član 35

Izložbe, takmičenja, cirkusi i druge putujuće priredbe sa životinjama mogu se organizovati samo ako ne ugrožavaju život i dobrobit životinja i ne prisiljavaju životinje na ponašanje nesvojstveno vrsti, odnosno ako su estetski prihvatljivi i etički opravdani i ne izvirgavaju ruglu fizičke i psihičke osobine životinja, a na osnovu dozvole koju izdaje nadležni organ lokalne uprave.

Zabranjeno je na izložbu ili takmičenje učešće životinja na kojima je obavljena bilo koja od intervencija iz člana 10 stava 1 nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Zabranjeno je držanje, odnosno reprodukcija i korišćenje divljih životinja za izložbe i takmičenja.

Nadležni organ lokalne samouprave, na osnovu zahtjeva, izdaje dozvolu za organizovanje izložbi, takmičenja, cirkuskih i drugih putujućih priredbi sa životinjama, uz saglasnost organa uprave.

Uz zahtjev iz stava 3 ovog člana prilaže se i dokaz o obezbijeđenoj lokaciji, podaci o vrstama i broju životinja i podaci o vremenu održavanja izložbi, takmičenja i cirkuskih i drugih putujućih priredbi sa životinjama.

Zaštita životinja koje se koriste za filmska i televizijska snimanja

Član 36

Životinje se mogu koristiti za snimanje filmova i televizijskih emisija uz saglasnost organa uprave.

Saglasnost iz stava 1 ovog člana izdaje se na osnovu zahtjeva koji se podnosi najmanje sedam dana prije početka snimanja.

Uz zahtjev se prilaže popis svih životinja koje će se koristiti (vrsta i broj), podatak o dosadašnjem načinu držanja i korištenja životinja, svrha korištenja i adresa snimanja.

IX. ZAŠTITA ŽIVOTINJA KOJE SE KORISTE U EKSPERIMENTIMA

Član 37

Eksperimente na životinjama mogu obavljati visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove koje su registrovane za obavljanje eksperimenata na životinjama.

Član 38

Eksperimenti na životinjama mogu se obavljati radi:

- 1) istraživanja bolesti i tjelesnih tegoba ili prepoznavanja uticaja fizioloških i patoloških stanja kod ljudi ili životinja;
- 2) istraživanja i razvoja lijekova i ljekovitih preparata namijenjenih zaštiti zdravlja ljudi i životinja;
- 3) ispitivanja kvaliteta, efikasnosti i neškodljivosti lijekova, supstanci ili proizvoda;
- 4) ispitivanja proizvodnih i drugih osobina životinja i načina njihovog unaprjeđivanja za sve vrste uzgoja;
- 5) istraživanja uzroka i posljedica ugrožavanja okoline;
- 6) ispitivanja štetnosti materijala ili proizvoda po ljudsko ili životinjsko zdravlje;
- 7) naučnih istraživanja;

8) obrazovanja.

Eksperimenti na životinjama se mogu vršiti samo ako se svrha istraživanja ne može postići drugim naučnim metodama i ako se pretpostavljena bol, patnja ili povreda životinja može etički opravdati očekivanim rezultatima koji su od značaja za ljude ili životinje, odnosno nauku.

Način držanja eksperimentalnih životinja propisuje Ministarstvo.

Obilježavanje

Član 39

Životinje koje se koriste za eksperimente moraju biti obilježene u skladu sa propisom Ministarstva.

Odobrenje za izvođenje eksperimenta

Član 40

Eksperimenti na životinjama mogu se vršiti na osnovu odobrenja koje izdaje organ uprave na osnovu zahtjeva.

Uz zahtjev iz stava 1 ovog člana prilaže se stručno mišljenje Savjeta za zaštitu životinja (u daljem tekstu: Savjet) o etičkoj i naučnoj opravdanosti obavljanja eksperimenta.

Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje organ uprave na osnovu stručnog mišljenja Savjeta.

Eksperimenti u obrazovne svrhe

Član 41

Eksperimenti u obrazovne svrhe ne mogu se sprovođiti ako prouzrokuju bol, patnju, strah, stres, povredu ili smrt životinje.

U osnovnim i srednjim školama dozvoljeno je sprovođenje vježbi na živim životinjama koje su opservativnog karaktera i koje ističu značaj i raznovrsnost života životinja, specifičnost, raznolikost i ljepotu njihovog izgleda i građe, biološke karakteristike, kao i specifičnosti i karakteristike staništa, ishrane, reprodukcije, ponašanja i uticaja na životnu sredinu.

Član 42

Visokoškolske ustanove, radi uvježbavanja studenata na osnovu nastavnih planova i programa, mogu koristiti u obrazovne svrhe žive životinje ako im se ne narušava život i dobrobit, odnosno fizička i psihička cjelovitost.

Ostale intervencije na životinjama, radi uvježbavanja studenata, sprovode se na životinjskim leševima.

Nastavnim planovima i programima iz stava 1 ovog člana mora se definisati način sprovođenja vježbi na živim životinjama.

Član 43

Visokoškolske i naučno-istraživačke ustanove moraju voditi evidenciju o obavljenim eksperimentima na životinjama i sprovedenim postupcima pri proizvodnji bioloških preparata i o broju upotrijebljenih životinja.

Način vođenja evidencije propisuje Ministarstvo.

Član 44

Izveštaj o rezultatima eksperimenata naučno-istraživačke ustanove dostavljaju Ministarstvu, organu uprave i Savjetu u roku od 30 dana od dana završetka eksperimenta.

Godišnji izvještaj o izvršenim eksperimentima na životinjama visokoškolske ustanove dostavljaju Ministarstvu, organu uprave i Savjetu za prethodnu godinu, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

Zabrana korištenja životinja za eksperimente

Član 45

Zabranjeno je korištenje životinja za eksperimente i to za:

- 1) isprobavanje oružja, municije ili pripadajućeg pribora, ratne opreme kao i dejstva radijacije;
- 2) istraživanja ili razvoja duvanskih proizvoda i hemijskih sredstava za pranje i dezinfekciju predmeta opšte upotrebe;

- 3) istraživanja ili razvoja sastojaka, kombinacija sastojaka i gotovih kozmetičkih proizvoda, osim u slučaju kad ne postoje druge naučne metode kojima se zamjenjuje korištenje životinja;
- 4) istraživanja dejstva alkohola i droga, osim u slučaju kad ne postoje druge naučne metode kojima se zamjenjuje korišćenje životinja.

X. SAVJET

Sastav i način rada Savjeta

Član 46

Savjet osniva Vlada.

Savjet ima predsjednika i šest članova.

Savjet imenuje Vlada, od kojih šest članova predlaže Ministarstvo, a jednog člana nevladine organizacije za zaštitu životinja.

Članovi Savjeta imenuju se na period od pet godina.

Članovi Savjeta imenuju se iz reda istaknutih javnih naučnih i stručnih radnika iz oblasti veterinarske, medicinske, biološke, farmaceutske-biohemijske i poljoprivredne struke.

Rad Savjeta je javan.

Organizacija Savjeta bliže se uređuje poslovníkom o radu.

Stručne i administrativno tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo.

Nadležnost

Član 47

Savjet:

- 1) prati razvoj naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaže način poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori;
- 2) daje stručno mišljenje po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente;
- 3) pruža stručnu i naučnu podršku za unaprjeđenje zaštite dobrobiti životinja;
- 4) inicira donošenje, odnosno izmjenu propisa za zaštitu dobrobiti životinja;
- 5) dostavlja izvještaj o stanju i zaštiti životinja pri vršenju eksperimenata i izvještaj o svom radu Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), najmanje jednom godišnje;
- 6) ostvaruje saradnju sa nadležnim državnim organima, organima uprave i međunarodnim institucijama u oblasti razmjene naučnih i stručnih informacija;
- 7) donosi poslovník o svom radu;
- 8) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i poslovníkom o radu.

XII. INSPEKCIJSKI NADZOR

Nadležni organi

Član 48

Poslove inspeksijskog nadzora vrše veterinarski inspektori u skladu sa zakonom.

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona može se vršiti istovremeno sa nadzorom koji se obavlja u skladu sa zakonom kojim je uređeno veterinarstvo, bezbjednost hrane i identifikacija i registracija životinja.

Ovlašćenja inspektora

Član 49

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor, veterinarski inspektor ima i ovlašćenja da:

- 1) vrši pregled i kontrolu objekata i prostora u kojima se drže, odnosno reprodukuju životinje;

- 2) vrši kontrolu prometa, prevoza, usmrćivanja i klanja životinja, sprovođenja eksperimenata, organizacije izložbi, takmičenja, cirkuskih i drugih predstava sa životinjama;
- 3) vrši kontrolu obezbijedenosti uslova za životinje u pogledu držanja i uzgoja;
- 4) vrši kontrolu ispunjenosti uslova pansiona i skloništa za kućne ljubimce;
- 5) vrši kontrolu isunjenosti i drugih uslova u vršenju inspekcijskog nadzora.

Upravne mjere i radnje

Član 50

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, veterinarski inspektor ima ovlašćenja i obavezu da:

- 1) naređuje mjere za uklanjanje uočenih nepravilnosti u određenom roku;
- 2) zabrani borbe između životinja i životinja i ljudi;
- 3) zabrani sprovođenje zahvata na životinjama koje ne obavlja veterinar;
- 4) zabrani usmrćivanje životinja od strane lica koje za to nije stručno;
- 5) zabrani utovar, pretovar, istovar i prevoz životinja ako nijesu ispunjeni uslovi za zaštitu životinja;
- 6) privremeno zabrani klanje koje se obavlja bez omamljivanja na način propisan ovim zakonom;
- 7) naredi otklanjanje nepravilnosti u radu pansiona i skloništa u određenom roku;
- 8) privremeno oduzima dokumentaciju i predmete koji u prekršajnom postupku mogu poslužiti kao dokaz;
- 9) privremeno stavi pod nadzor životinju koja se nalazi u stanju na osnovu kojeg se može zaključiti da životinja trpi bol, patnju ili veliki strah, da je povrjeđena ili da bi nastavak njenog života u istim uslovima bio povezan sa neotklonjivom boli, do otklanjanja nepravilnosti;
- 10) naredi prekid eksperimenta ili zabrani izvođenje eksperimenta na životinjama koji se sprovodi suprotno ovom zakonu ili ako nedostaci u vezi sa sprovođenjem eksperimenta nijesu otklonjeni u propisanom roku;
- 11) naredi otklanjanje nepravilnosti u radu zooloških vrtova u određenom roku;
- 12) naređuje i preduzimanje drugih mjera kojima se obezbjeđuje otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Ukoliko se nepravilnosti iz stava 1 tačka 9 ovog člana ne otklone u ostavljenom roku, životinja može biti usmrćena o trošku vlasnika ili ako se radi o kućnom ljubimcu životinja se može ustupiti skloništu za napuštene životinje.

Prikupljanje podataka tokom nadzora

Član 50a

Inspekcijski nadzor nad životinjama za proizvodnju vrši se na mjestu proizvodnje odnosno na mjestu držanja ili uzgajanja tih životinja za vrijeme vršenja nadzora.

O izvršenom inspekcijskom nadzoru sačinjava se zapisnik u pisanoj ili elektronskoj formi koji sadrži naročito podatke o:

- 1) datumu i identifikaciji proizvodnog mjesta;
- 2) načinu držanja i uzgoja životinja i provjeri ispunjenosti zahtjeva utvrđenih ovim zakonom i podzakonskim aktima donijetim na osnovu ovog zakona;
- 3) opisu i vrsti utvrđenih nepravilnosti tokom nadzora;
- 4) preduzetim mjerama u cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (upravne i kaznene mjere).

Način sačinjavanja zapisnika i bliži sadržaj podataka iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Podnošenje izvještaja

Član 50b

Izvještaj o izvršenom inspekcijskom nadzoru iz člana 50a ovog zakona Ministarstvo dostavlja najkasnije do 30. juna tekuće za prethodnu godinu, elektronskim putem Evropskoj komisiji.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži podatke iz člana 50a st. 2 i 3 ovog zakona sa analizom utvrđenog stanja i

prikazom nepravilnosti sa mjerama i planom za sprečavanje ili smanjivanje ponovnog pojavljivanja nepravilnosti u narednom periodu.

XII. KAZNENE ODREDBE

Član 51

Novčanom kaznom od 800 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- 1) životinji ne obezbijedi životne uslove koji odgovaraju njenoj vrsti, rasi, polu, starosti, kao i fizičkim, biološkim i proizvodnim specifičnostima, osobinama u ponašanju, odnosno zdravstvenom stanju životinje (član 4 stav 3);
- 2) ne spriječi životinju da ugrozi život, bezbjednost ili imovinu drugog lica, odnosno život i bezbjednost druge životinje (član 4 stav 5);
- 3) ne pruži pomoć životinji koju povrijedi i/ili ne obezbijedi pružanje pomoći (član 5 stav 1);
- 4) ne obezbijedi veterinarsku pomoć u slučaju povrede, bolesti i otežanog porođaja (član 5 stav 2);
- 5) napusti domaću životinju, kućnog ljubimca ili uzgojenu divlju životinju ili druge životinje koje drži pod nadzorom (član 8 stav 1 tačka 1);
- 6) povećava agresivnost životinja selekcijom ili drugim metodama (član 8 stav 1 tačka 4);
- 7) huška životinje na druge životinje ili čovjeka ili ih dresira na agresivnost (član 8 stav 1 tačka 5);
- 8) obučava životinje za borbu, organizuje borbe životinja ili borbe između životinja i ljudi, učestvuje u njima, posjećuje ih i oglašava i organizuje kladenje i učestvuje u kladenju (član 8 stav 1 tačka 6);
- 9) daje životinje kao nagrade u igrama na sreću (član 8 stav 1 tačka 7);
- 10) organizuje trke pasa na tvrdim podlogama (član 8 stav 1 tačka 9);
- 11) daje stimulanse ili druge nedopuštene materije životinjama kako bi se poboljšao njihov nastup na sportskim takmičenjima i na predstavama (član 8 stav 1 tačka 10);
- 12) koristi nedopuštene stimulanse i materije u svrhu bržeg rasta i prirasta životinja (član 8 stav 1 tačka 11);
- 13) zanemaruje životinje s obzirom na njihovo zdravlje, smještaj, ishranu i njegu (član 8 stav 1 tačka 17);
- 14) upotrebljava nedopuštene zamke za hvatanje životinja (član 8 stav 1 tačka 19);
- 15) pušta u divljinu reprodukovanu, odnosno pripitomljenu divlju životinju ako prethodno nije pripremljena za preživljavanje u takvom životnom prostoru (član 8 stav 1 tačka 24);
- 16) reprodukuje životinje sa naslednim poremećajima koji ugrožavaju njenu dobrobit ili dobrobit njenog potomstva i reprodukuje životinje koje nijesu dostigle polnu zrelost (član 8 stav 1 tačka 25);
- 17) podvrgava, omogućava ili dopušta podvrgavanje životinje intervenciji, koja se sprovodi bez stručne brige (član 8 stav 1 tačka 26);
- 18) zahvat na životinji kojim se narušava fizička, psihička, odnosno genetska cjelovitost ne obavlja veterinar, a u naučnoistraživačke i biomedicinske svrhe i ovlašćeni naučni radnik (član 9 stav 1);
- 19) obavlja hiruške i zootehničke zahvate na životinjama bez anestezije (član 9 stav 2);
- 20) obavi zahvat na životinji radi promjene spoljašnosti, sječenje i skraćivanje repa kod svih životinja, sječenje ušne školjke, odstranjivanje glasnih žica, sječenje kandži sa člancima prstiju i uklanjanje otrovnog zuba, bolno potkivanje kopitara, skraćivanje kljuna živini, kastraciju ovnova sa elastičnim prstenom, intervencije na polnim organima mužjaka, žigosanje ovaca i goveda, sječenje jezika teladima, sječenje rogova teladima i jaradima, onesposobljavanje pjetlova da se oglašavaju kukurikanjem i intervencije na živini koje ih sprečavaju da koriste krila (član 10 stav 1 tač. 1 do 14);
- 21) ne obezbijedi životinji hranu i vodu i/ili njegu i zdravstvenu zaštitu i/ili smještaj u objekat sa dovoljno svjetlosti, toplote i prostora i/ili higijenu prostora i/ili zaštitu od uticaja vremenskih prilika i prirodnih neprijatelja (član 11 stav 1 tač. 1 do 5);
- 22) proda ili pokloni životinju licu mlađem od 16 godina (član 11 stav 3);
- 23) objekti za smještaj životinja imaju oštre uglove, ivice ili izbočine koje bi mogle povrijediti životinju (član 12 stav 2);
- 24) za životinju nije obezbijeden smještajni prostor u kojem bez teškoće može da legne i ustane, ispruži prednje i zadnje noge tj. slobodno se protegne i da se na istoj površini i u istom prostoru, bez savijanja trupa i glave, može slobodno okrenuti u stajaćem i u ležećem položaju oko svoje uzdužne ose (član 13 stav 2);

- 25) ne smjesti oboljele ili povrijeđene životinje i ne obezbijedi veterinarsko zdravstvenu zaštitu (član 15 stav 1);
- 26) usmrti životinju bez prethodnog omamljivanja (član 16 stav 7);
- 27) vrši omamljivanje gdje nije moguće odmah nakon omamljivanja životinju zaklati-iskrvariti (član 19 stav 2);
- 28) se istovar životinja i kretanje životinja unutar kruga klanice ne obavlja na način da su životinje pošteđene uznemirenosti, straha, patnji i bolova uz upotrebu odgovarajuće opreme (član 20 stav 1);
- 29) životinje nakon istovara nijesu smještene u odgovarajuće prostore ili prostorije za smještaj životinja, nijesu zaštićene od nepovoljnih klimatskih prilika i nije im obezbijedena dovoljna količina vode za napajanje (član 20 stav 2);
- 30) zakolje životinju, a nije izvršen veterinarski pregled prije klanja i nastavi obradu zaklanih životinja a iskrvarenje nije u potpunosti završeno (član 21 stav 1 tač. 1 i 3);
- 31) ne obezbijedi kontrolu razmnožavanja, ne brine o mladunčadima kućnih ljubimaca, a u slučaju nekontrolisanog razmnožavanja ne snosi troškove njihovog zbrinjavanja (član 22 stav 2);
- 32) ne ukloni izmet svog kućnog ljubimca sa javnih površina (član 22 stav 3);
- 33) ne prijavi nestanak kućnog ljubimca skloništu za napuštene životinje (član 25 stav 1);
- 34) ne obavijesti sklonište za napuštene životinje za pronađenu, napuštenu ili izgubljenu životinju (član 25 stav 2);
- 35) pansion i sklonište za kućne ljubimce ne ispunjava veterinarsko - sanitarne uslove, nema zaposleno lice osposobljeno za brigu o životinjama i nije obezbijedena zdravstvena zaštita životinja (član 26 st. 3, 4 i 5);
- 36) ne primi prijavu o napuštenoj i izgubljenoj životinji (član 27 stav 1 tačka 1);
- 37) ne organizuje sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih životinja do skloništa (član 27 stav 1 tačka 2);
- 38) ne obezbijedi veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja (član 27 stav 1 tačka 4);
- 39) ne vodi evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju (član 27 stav 1 tačka 6);
- 40) drži opasne životinje koje ugrožavaju život ljudi i drugih životinja i njihovu tjelesnu cjelovitost (član 29 stav 1);
- 41) na objektima odnosno mjestima u kojima se drži opasna životinja nije istaknuto upozorenje odnosno vidljiv znak koji ukazuje na opasnost (član 29 stav 2);
- 42) reprodukuje opasne životinje (član 29 stav 3);
- 43) opasnog psa na javno mjesto izvodi lice mlađe od 16 godina (član 29 stav 5);
- 44) tokom utovara, pretovara, istovara i prevoza životinje lišava osnovnih fizioloških potreba (član 30 stav 2);
- 45) ako prevozi visoko gravidnu ženku u zadnjih 10% razdoblja od ukupnog trajanja gravidnosti i/ili ženke u prvih sedam dana nakon porođaja i/ili novorođene životinje kod kojih pupčana vrpca nije sasvim zacijeljena i/ili bolesne i/ili povrijeđene životinje (član 30 stav 3 tačka 1);
- 46) prevozi životinje u nepokrivenim prevoznim sredstvima i/ili boksovima i/ili kontejnerima u kojim životinje nijesu zaštićene od štetnog uticaja vremenskih prilika i/ili razlika u klimatskim uslovima (član 30 stav 3 tačka 2);
- 47) prevozi životinje u toplim mjesecima u zatvorenim prevoznim sredstvima i/ili boksevima i/ili kontejnerima ako u toku prevoza nije obezbijedeno adekvatno provjetranje (član 30 stav 3 tačka 3);
- 48) ako prevoz životinja vrši u prevoznom sredstvu gdje su moguće povrede i/ili ispadanje životinje iz prevoznog sredstva (član 30 stav 3 tačka 7);
- 49) ako zajedno sa životinjama prevozi materije koje su štetne po njihovo zdravlje (član 30 stav 3 tačka 11);
- 50) prevozi životinje za koje nema odobrenje za prevoz (član 30 stav 3 tačka 12);
- 51) ako prije početka prevoza ne sačini plan puta koji se ne nalazi u vozilu tokom prevoza (član 31 stav 5);
- 52) nije registrovan za obavljanje prevoza životinja (član 32 stav 1);
- 53) u slučaju prestanka rada zoološkog vrta ne preda životinje drugom zoološkom vrtu (član 34 stav 2);
- 54) ne vodi evidenciju o smještenim, prodanim, razmijenjenim ili poklonjenim životinjama (član 34 stav 5);
- 55) organizuje, a ne posjeduje dozvolu nadležnog organa lokalne uprave za organizovanje izložbi, takmičenja, cirkusnih i drugih predstava sa životinjama (član 35 stav 1);

- 56) na izložbi ili takmičenju učestvuju životinje na kojima je obavljena bilo koja od intervencija iz člana 10 stav 1 ovog zakona (član 35 stav 2);
- 57) drži odnosno reprodukuje i koristi divlje životinje za izložbe i takmičenja (član 35 stav 3);
- 58) koristi životinje za filmska i televizijska snimanja bez saglasnosti organa uprave (član 36 stav 1);
- 59) izvodi eksperimente na životinjama bez odobrenja organa uprave (član 40 stav 1);
- 60) ne vodi evidenciju o obavljenim eksperimentima na životinjama i sprovedenim postupcima pri proizvodnji bioloških preparata i o broju upotrijebljenih životinja (član 43 stav 1);
- 61) ne dostavi izvještaj o rezultatima eksperimenta organu uprave i Savjetu u roku od 30 dana od dana završetka eksperimenta (član 44 stav 1);
- 62) ne dostavi godišnji izvještaj o izvršenim eksperimentima na životinjama Ministarstvu, organu uprave i Savjetu za prethodnu godinu najkasnije do 31. marta tekuće godine (član 44 stav 2);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom od 60 eura do 3.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Član 52

U slučaju ponovljenog prekršaja iz člana 51 stav 1 tač. 16, 28, 29, 30, 35, 40, 42, 44, 52, 53 i 57 ovog zakona pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu može se izreći i zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju od jednog mjeseca do šest mjeseci.

XIII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 53

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 54

Savjet iz člana 46 ovog zakona osnovaće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 55

Privredna društva, preduzetnici, druga pravna i fizička lica koja se bave držanjem, odnosno reprodukcijom, prometom, prevozom, sprovođenjem eksperimenta, klanjem životinja dužni su da svoje poslovanje usklade sa ovim zakonom, najkasnije u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Jedinice lokalne samouprave obezbjediće skloništa za životinje u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Obaveze Ministarstva

Član 55a

Ministarstvo će od dana stupanja na snagu ovog zakona Evropskoj komisiji:

- dostavljati propise donijete na osnovu ovog zakona;
- omogućiti sprovođenje nadzora na licu mjesta i pružiti pomoć radi provjere sprovođenja ovog zakona.

Dostavljanje izvještaja

Član 55b

Izvještaj iz člana 50b ovog zakona dostavljaće se Evropskoj komisiji od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Član 56

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi član 54 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list RCG" br. 11/04 i 27/07).

Član 57

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".